

Fitxa tècnica

Guió Fermín Muguruza **Música** Glòria Maurel **Fotografia** Asier García **Interpretació** Documental
Durada 71 min **Gènere** Documental **Llengües** Eusquera, espanyol i francès, amb subtítols en espanyol

Sinopsi

El control policial i el tancament d'alguns passos de la frontera pirinencoatlàntica natural del Bidasoa que va imposar França l'estiu de 2018, per evitar l'entrada dels immigrants en trànsit cap a la resta de països europeus, va provocar deu morts en un any. Set persones van morir des de l'abril de 2021 ofegades a les aigües del riu Bidasoa entre Irun i Hendaia, i tres més van perdre la vida l'octubre de 2021 atropellades per un tren a Ziburu. (Barton Films)

Sobre la pel·lícula

Fermín Muguruza posa cara als morts del Bidasoa: "Marlaska els haurà d'explicar igual que els de Melilla"
El músic i director de cinema ha estrenat Bidasoa 2018-2023 a Sant Sebastià, un treball documental amb parts d'animació que explica la història poc divulgada de les morts a la frontera amb França

El 2018, França va tancar els passos fronterers amb Euskadi a la zona del Bidasoa. Un control migratori que va buscar la seva justificació en l'augment d'atemptats terroristes que va fer que les aigües del riu basc esdevinguessin una petita Mediterrània. Només l'any 2021, deu persones van perdre la vida intentant travessar aquesta frontera. Set a les aigües del riu, tres més atropellades per un tren. Cap no va obrir telenotícies ni portades de diari. En un món on els morts al mar es compten per centenars, ells eren gairebé una nota al peu. No eren ni un número, ni un breu de la darrera pàgina de la secció de successos.

Per a Fermín Muguruza són molt més que això. Són persones amb nom, cognoms, edat i somnis. Ell els posa cara i explica la seva història en el documental **Bidasoa 2018-2023**, un treball que s'ha presentat al Festival de Sant Sebastià i en què busca posar el focus en una frontera que té menys pes encara en les paraules dels polítics. Gràcies a l'animació, reviu aquells que van perdre la vida a la frontera del Bidasoa, però també explica la tasca de les associacions Harrera Sarea (Xarxa d'acollida) i Bidasoa Etorkinekin (El Bidasoa amb els migrants).

La idea del seu treball és que deixem de pensar en termes de mort quan s'esmenten paraules com ara Mediterrani i Bidasoa. "És una de les consignes que hi havia. Que això no sigui una Mediterrània, però en el sentit precisament que identifiquem Mediterrani amb fossa comuna, que és el que nosaltres estem intentant desmuntar. Això ha estat una manipulació de molts mitjans de comunicació. Aquí parlen del riu que mata, del parany mortal. Intentarem treure'ns això", explica i demana que és millor que la gent pensi en la cançó de Serrat que en les morts que pesen sobre el mar.

Un film ple de música, de cites a Baroja i Saramago, que explica que tots som migrants, i que aquell lloc hauria de ser unió entre pobles, no una zona separada per una frontera creada per impedir l'arribada de gent. La primera mort no va ser a les aigües del Bidasoa, sinó la d'un xaval d'Eritrea que és expulsat per la policia francesa més de dues vegades. "El xaval arriba i decideix suïcidar-se. Es penja aquí, mirant Hendaia", diu Muguruza que, a la seva pel·lícula, compara la tragèdia amb la cançó de Billie Holliday *Strange Fruit*, que parlava dels esclaus negres penjats als EUA.

Per canviar el relat cal canviar el llenguatge, i per a això cal que hi hagi un canvi en els mitjans: "Els mitjans de comunicació estan supeditats als grans grups a què pertanyen, i costa molt desmuntar aquests discursos que es van repetint. Això del riu que mata és el que fa cinc anys que sentim. Això del parany mortal ho diuen fins i tot els mitjans d'esquerra. I no són només els mitjans, són també les xarxes socials. Opinadors que estan comprats per diferents partits. Estem parlant de tot un conglomerat en què per a mi té molta importància el que serien els treballadors de la cultura. Jo soc un treballador de la cultura i per això necessitava fer aquest documental".

Responsabilitats polítiques

La inacció de França i Espanya es materialitza en forma del pont de l'Avinguda que uneix Irun amb Hendaia i que "està tancat. El pont Avinguda va ser per on va haver de fugir el 80% de la població d'Irun quan van arribar els feixistes i se'n van anar a Hendaia. És un pont històric i el tenim tancat amb pany i forrellat. Els alcaldes han demanat milers de vegades que s'obri. Bé, doncs el van obrir el dia del Tour de França. Ningú no se'n va assabentar. Hi va haver fotos dels dos alcaldes celebrant que s'havia obert, i l'endemà, a les sis del matí, el tancaven una altra vegada amb tanques i ara mateix està tancat".

Motius que li fan pensar que "és molt difícil transmetre res positiu quan la impotència i la humiliació a què ens estan sotmetent no es pot suportar". "Però és que a sobre la policia espanyola també hi està col·laborant. Es va publicar al *Diario Vasco*. Es va descobrir que el cap de la Policia Nacional Espanyola d'Irun donava dies lliures i sobresou a tots els altres policies que eren a la frontera segons quants migrants anaven caçant. I això ha sortit aquí, però no ha sortit pels altres llocs. Això s'ha callat i ho fan des de fa anys. També hi ha una complicitat. Hi ha una cosa que no sabem, que ens haurà d'explicar Grande-Marlaska. Com que haurà d'explicar això dels cent morts de Melilla, ens haurà d'explicar aquests nou morts del Bidasoa. Fins i tot van aparèixer pintades que deien 'Macron assassí'. Macron té nou morts aquí a Bidasoa", conclou.